

Adam Krokiewicz, *Pisma rozproszone. Wybór z dodaniem dwu wersji J.M.Rozwadowskiego „Prawdy życia”, wybrał, ułożył, przedmową poprzedził Juliusz Domański, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019.*

Profesor Adam Krokiewicz należy bez wątpienia do grona najwybitniejszych polskich myślicieli XX stulecia, zawdzięczających swoją intelektualną formację przede wszystkim kulturze antycznej. Adama Krokiewicza nie trzeba nikomu przedstawiać, a przynajmniej nie tym, którzy z takich czy z innych powodów zainteresowali się kulturą duchową starożytnej Grecji (zwłaszcza filozofią starożytną) i choćby z tego powodu mieli okazję czytać jego liczne książki – w tym przekłady dzieł greckich filozofów i opracowania omawiające ich myśl. Czytelnicy książek Krokiewicza zwracają uwagę na to, że nie tylko znakomicie prezentują one wiedzę na temat starożytnej filozofii, ale również w fascynujący sposób wprowadzają w jej specyficzny charakter mentalny i duchowy. Filozofia grecka – w przeróżnych swoich przejawach i formach – jawi się w nich nie jako relikwiny zamierzchłej przeszłości, lecz ciągle żywa i inspirująca myśl, zdolna pobudzić czytelników do własnych, osobistych poszukiwań filozoficznych. Nie trudno zauważyć, że również dla Profesora była ona nie tylko szacownym przedmiotem badań naukowych, lecz także żywym źródłem inspiracji. Można nawet rzec, że stanowiła swego rodzaju fundament jego własnej filozofii. Profesor Krokiewicz był wybitnym badaczem filozofii, ale bez wątpienia był też filozofem – w pełnym tego słowa znaczeniu. Przypomina o tym prof. Juliusz Domański w swojej przedmowie: „[...]profesor filologii klasycznej Adam Krokiewicz był w sposób szczególny także filozofem, to znaczy takim badaczem starożytnych doktryn filozoficznych, który traktował je jako tradycję żywą i jako inspirację zasilającą jego własne poglądy

i przeświadczenia”. Znalazło to swój wyraz także w jego pismach na temat różnych aspektów kultury greckiej i rzymskiej – w których nie ograniczał się on do analizowania poszczególnych elementów i wątków kulturowych, lecz wskazywał na wyraźne różnice mentalne pomiędzy Grekami i Rzymianami (filozoficzne zestrojenie charakterystyczne dla Greków i prawno-państwowe dla Rzymian) oraz ich kulturowe konsekwencje.

Adam Krokiewicz najbardziej znany jest jako wybitny historyk filozofii starożytnej. Był on jednak również znakomitym językoznawcą i literaturoznawcą, o czym nie wszyscy jego czytelnicy wiedzą. Prof. Domański we wspomnianej przedmowie nazywa go „najklasycyjszym filologiem klasycznym, zgodnie z ówczesnymi standardami na równi greclistą i latynistą”. „Wyróżniał się – pisze dalej prof. Domański – przede wszystkim tym, że w jego dydaktyce i w jego piśmarstwie naukowym dominowała zdecydowanie, w obu zakresach bodaj na równi, greclistyczny i latynistyczny, filozofia starożytna”.

Rzeczywiście, profesor Krokiewicz, z wykształcenia filolog klasyczny, niemal całe swoje życie naukowe i prawie całą swoją twórczość poświęcił filozofii starożytnej. Zdominowała ona też pozostałe jego prace i zainteresowania – te językoznawcze i literaturoznawcze oraz te związane z filozofią współczesną (śladem tego są chociażby dwa wstępy do *Prawdy życia* Jana Michała Rozwadowskiego – filologa klasycznego i profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, zmarłego w roku 1935).

Wspomniane prace Adama Krokiewicza – te, które można by określić jako „poza-filozoficzne” – publikowane były dotąd wyłącznie w specjalistycznych czasopiśmach, przez co pozostawały nieznanne szerszemu gronu odbiorców. Tymczasem są to teksty bardzo wartościowe i z całą pewnością zasługują na popularyzację. Stąd pomysł prof. Domańskiego, by zebrać te rozproszone i mało znane – czasami wręcz nieznanne – pisma „mniejsze” Krokiewicza i wydać je w zwartej formie książkowej. Jest to niezwykle cenna inicjatywa – nie tylko ze względu na osobę samego Krokiewicza, którego myśl i dzieło ze wszech miar zasługuje na to, by stać się obiektem badań naukowych, lecz również ze względu na walory merytoryczne i dydaktyczne tych

RECENZJE

pism. Książka *Pisma rozproszone* jest dobrze zaprojektowana pod względem naukowym i starannie zredagowana, a jej dodatkowym atutem są dwie edycje wspomnianej *Prawdy życia* Rozwadowskiego (również mało znane), z obszernym wstępem Krokiewicza, a także znakomita i bardzo cenna przedmowa Juliusza Domańskiego prezentująca osobę i twórczość Profesora.

Kazimierz Pawłowski

Prof. dr hab. KAZIMIERZ PAWŁOWSKI – kierownik Katedry Literatury Greckiej i Łacińskiej na Wydziale Nauk Humanistycznych UKSW w Warszawie. Zainteresowania naukowe: głównie kultura duchowa starożytnej Grecji i Rzymu ze szczególnym uwzględnieniem literatury filozoficznej.